

Dr. Sebestyén Ádám*:

Megfontoltan érdemes dönteni a nyugdíjbiztosításról

Az állami nyugdíjrendszerek kihívásai, a demográfiai változások, valamint a növekvő élettartam miatt egyre fontosabb az öngondoskodás a nyugdíjcélú megtakarítások területén is. A nyugdíjbiztosítások nemcsak a nyugodt időskor anyagi alapját biztosíthatják, de a magyar állam által nyújtott adó-visszatérítés révén kedvező megtakarítási formát is jelenthetnek. A nem megfelelő szerződéskötéssel, az anyagi lehetőségeinket meghaladó kötelezettségvállalással azonban akár komoly veszteségeket is elszenvedhetünk. Lássuk, hogy milyen előnyöket nyújtanak a nyugdíjbiztosítások és mire érdemes odafigyelni!

A nyugdíjbiztosítás a megtakarítási jellegű életbiztosítások sajátos fajtája, amely kifejezetten nyugdíjcélú és a szerződéskötéskor érvényes öregségi nyugdíjkorhatár biztosított általi betöltésének napjáig tartó határozott időre szól. Az önkéntes nyugdíjpénztár és a nyugdíj-előtakarékossági számla mellett szintén nyugdíjcélú előtakarékoságnak minősülnek, amelyet az állam adókedvezménnyel is ösztönöz. Ezen szerződéseknek tehát a személyi jövedelemadóról szóló törvényben meghatározott követelményeknek is meg kell felelniük, mely jelentős mértékben befolyásolja a biztosító eljárását és a szolgáltatás teljesítésének feltételeit.

A nyugdíjbiztosítások esetén a biztosító akkor fizet, ha a biztosított a biztosítás megkötésekor érvényes öregségi nyugdíjkorhatárt betölti, megszerzi a saját jogú nyugellátásra való jogosultságát, legalább 40 százalékos egészségkárosodást szenved vagy meghal. A vonatkozó törvény tehát kifejezetten meghatározza az alapbiztosítás biztosítási eseményeinek körét.

Mégis miért érdemes egy ilyen korlátozott kockázati körrel rendelkező életbiztosítást kötni? A nyugdíjbiztosításokat jelenleg egyebek közt az adó-visszatérítési lehetőség teszi vonzóvá. A szerződő visszaigényelheti az éves befizetéseinek 20 százalékát, de legfeljebb évi 130 ezer forintot. Az így jóváírt összeg a már meglévő egyenlegét gyarapítja. Amennyiben ráadásul egy időben több típusú öngondoskodási termékkel is rendelkezünk, az adó-visszatérítés összege elérheti az évi maximális 280 ezer forintot is. Fontos ugyanakkor, hogy az adó-visszatérítések igénybevételéhez az adózónak elegendő összevont adóalap utáni személyi jövedelemadóval kell rendelkeznie.

A nyugdíjbiztosításoknak – a megtakarítási jellegű életbiztosításokhoz hasonlóan – két fajtája van. A hagyományos változat esetén a biztosító határozza meg, hogy milyen módon fekteti be a szerződő által befizetett díjakat. Eszerint a biztosító a költségek és a kockázati biztosítási díjrész levonása után fennmaradó részt befekteti egy bizonyos hozamszintet feltételezve, melynek mértékét, az ún. technikai vagy garantált kamatot mindenképpen megfizet a szerződő részére. A tényleges befektetési eredmény technikai kamatot meghaladó részének, tehát a többlethozamnak legalább 80 százalékát szintén visszajuttatja az ügyfél részére. Ezekben a szerződésekben a fix technikai kamattal általában egy fix lejáratú összeget is meghatároznak, amit mindenképpen megkapunk a szerződés lejártakor.

A befektetési egységekhez kötött, úgynevezett unit-linked termékeknél viszont a biztosított döntheti el, hogy a biztosító milyen típusú és kockázatú befektetésekre helyezze el a befizetett díjat. A gyakorlatban ez úgy néz ki, hogy a szerződő az általa befizetett biztosítási díjakból ún.

befektetési egységeket vásárol a biztosító által kínált eszközalap(ok)ban. Utóbbiak értékváltozása tekintetében a befektetési kockázatot a szerződő viseli: az egységek értéknövekedésén elért hozamot ő realizálja, azonban az esetleges veszteséget is ő szenved el. A unit-linked nyugdíjbiztosítások esetén – a befektetési jelleg miatt – sokkal kiszámíthatatlanabb a tényleges szolgáltatási összeg, és a gyakorlatban előfordulhat, hogy az ügyfél a befektetett összegnél kevesebbet kap a lejáratkor.

A hozam mellett jelentős hatással vannak a lejáratú összegre a nyugdíjbiztosításon érvényesített költségek is, melyek értelemszerűen csökkentik a kifizetés összegét. Az egyik legjelentősebb ilyen tétel a kockázati életbiztosítási rész díja, melynek nagysága függ a biztosított életkorától és a szerződésben rögzített a biztosított halála esetén a kedvezményezett részére kifizetésre kerülő biztosítási összegtől. Emellett számos, a szerződésben meghatározott díj és költség (pl. szerződéskötési költség, az alapkezelői költség, az adminisztrációs költség stb.) terhelheti az életbiztosítást.

Kiemelten fontos a szerződéskötés során részletesen tanulmányozni, hogy a befizetett díjakat milyen költségek terhelik. Ebben segítséget nyújthat a teljes költségmutató (TKM), amely százalékos formában mutatja meg, hogy a felmerülő valamennyi közvetett és közvetlen költségből adódóan mekkora hozamvesztés érheti a szerződőt egy elméleti, költségmentes befektetés hozamához képest. Tehát minél alacsonyabb egy termék teljes költségmutatója, annál kisebb a megtakarítás költsége. A piacon fellelhető számos nyugdíjbiztosítási termék TKM adatainak összehasonlításában segítséget nyújthat a Magyar Nemzeti Bank honlapján elérhető TKM-kereső (<https://tkm.mnb.hu>).

A nyugdíjbiztosítás hosszútávra optimalizált termék, tehát kifejezetten abban az esetben mutatkoznak meg előnyei, amennyiben azt az ügyfél a lejáratig fenntartja. A nyugdíjjogosultság elérésekor adómentesen fizetik ki a biztosítási összeget. Amennyiben a jogosultság megnyílása előtt visszavásárlással szüntetik meg a szerződést, akkor az addig igénybe vett adóvisszatérítést 20 százalékkal növelt összegben vissza kell fizetni az államnak. Ezen túl a már elért hozamot a megtakarítási időszak hosszától függően kamatadó is terhelheti. Ezt a jelentős pénzügyi terhet tovább növeli a nyugdíjbiztosításokban a visszavásárlásra meghatározott elvonás is. Éppen ezért csak különösen indokolt esetben érdemes a lejárat előtt hozzájárulni a nyugdíjcélú megtakarításhoz.

Adódhatnak olyan élethelyzetek, amikor az ügyfél a vállalt biztosítási díjat nem tudja fizetni. Ezekben az esetekben lehetőség van – a szerződésben meghatározott módon – a biztosítási díj csökkentésére, díjszüneteltetésre vagy a szerződés hátralévő teljes időszakára a nyugdíjbiztosítás díjmentesítésére (díjmentes leszállításra). Ezek a megoldások is jelentősen csökkenthetik a lejáratkori megtakarítás mértékét, azonban kisebb veszteséggel járnak, mint a biztosítás visszavásárlása és a nyugdíjbiztosítás idő előtti megszüntetése.

A nyugdíjbiztosítások javasolt időtávja jellemzően 10-15 év, ezért azt rövid távra, egy-két évvel a nyugdíjkorhatár betöltése előtt nem érdemes megkötöni. Ezzel kapcsolatban fontos jogszabályi előírás, hogy amennyiben a nyugdíjbiztosítás megkötésétől a nyugdíjkorhatár betöltéséig kevesebb, mint 10 év van hátra, úgy a biztosító kizárólag járadékszolgáltatásként teljesítheti a

biztosítási szolgáltatást az ügyfél részére. Ebben az esetben, ha fontos, hogy a lejáratkor egyösszegű szolgáltatásként juthassunk hozzá a nyugdíjcélú megtakarításunkhoz, akkor nem biztos, hogy a nyugdíjbiztosítás a legmegfelelőbb nyugdíjcélú megtakarítás számunkra.

** A szerző a Magyar Nemzeti Bank mellett működő Pénzügyi Békéltető Testület osztályvezetője
„Szerkesztett formában megjelent 2025. április 10-én az Economx.hu oldalon.”*